

Háy János és Kurdi Fehér János versei elé

Újabb két fiatal ember, némiképp elfogódottan, persze kellő önbizalommal és elhivatottsággal — állnak a kapu előtt, várják, valaki fogja őket kézen, vezesse be a Nagy Irodalmi Szentélybe. (Ha lenne ilyen szentély, természetesen. Meg, természetesen, ha engednék megfogni a kezüket, hagynák magukat általunk vezetni. Meg, ha nem tudnák, hogy minőség szempontjából egyébként haszontalan bent vagy kint lenni, hiszen az opus létezése a fontos, az opus létezik — vagy kint, vagy bent —, a mű, az alkotás, a vers, a szöveg, a montázs, az egy-, két-, négy-, hat-, nyolc-, tizenkét- vagy végtelensoros mű.) Mindketten a szövegalkítás modernebb, újabb megoldásai közül válogatnak törekvéseikhez. „Divatolnak”, mondhatják rájuk az újításhoz, kísérletezéshez (kockázathoz) sohasem elég bátor, őszinte vagy vállalkozó kedvű urak és szépleányok, költők vagy magukat annak gondolók; „epigonok”, süthetik bátran rájuk a megátalkodottan nem-emlékezők, kik hitük szerint már indulásukkor originális, összetéveszthetetlen hangon szólaltak meg, tudtak megszólalni, pofázni, hadoválni.

E Jánosok egyike sem ír még olyan verseket, melyek belátható terén túl, a mögött ne érezhetnének meg a nagy (vagy annak hitt) elődök, a fel- és vállalt irányok legjobbjainak hangját. Ennél mi sem természetesebb. Az induló költő, ha komolyan veszi magát és a költészetét, olyan, mint a szivacs. Mindenkitől felszív mindent, amire szüksége van, elszív, elrabol, elkunyerál, megérőszakol, megveszteget, leszúr, megbecstelenít, kifoszt, kibelez, feléget, meghamisít; a fiatal költő, ha valóban fiatal és akar valamit magától, a költésztől, állandóan bűnözik és megtisztul, paráználkodik és áldozatokat mutat be, hogy felragyoghasson majd egyszer első *puritán*, magányos gyönyörében. Tiszta tekintettel, gyalázatosan sárosan, elvetemülten, menthetetlenül.

A költővé válás szünet nélküli asszimiláció, befogadási folyamat.

A *költővé levés* az elkülönülés, elszakadás, elmagányosodás kevésbé látványos, annál több kínlódást, kudarcot, szenvedést kínáló korszaka. Mikor már nem akar senkihez tartozni a költő...

Üdítően fiatal évjáratú szövművészeink e kétfázisú út első szakaszát járják mostani verseik írásakor. *Háy János* flegmatikus, mintha neki a világ, költészet, létezés mindegy lenne, elfogadja, hogy a jelenségeket szinte csak ironikus távolságtartással lehet méltósággal, vereségélmény, megalázódás nélkül szemlélni, át- és túlélni. Verseinek mögöttes világában talán gyöngéd, talán kissé tanácstalan, kissé elárvult, kicsit reménytelen. Lenne, lehetne érzelme-sebb is — talán. Ki fog derülni, hamarosan. Kiugró teljesítményének — a *legyen helye a versnek* — első fele a legjobbak teljesítményét (is) megillető figyelemmel olvasandó:

*legyen helye a versnek
egy napot fölém
egy földet alám
egy holdat fölém
egy kis szél szemből
mindez négy falban
vagy tükörben*

Kurdi Fehér János szertelenebb, kalandozóbb kedvű költő. Túl sokat akar a költészettől, túl sokat a költészettel. E sokat- (és nem *nagyot*) akarás miatt többet beszél még műveiben, mint a pontossághoz kellene és illenék; több dolgot igyekszik elmondani, mint amennyihez jelenlegi eszköztára és hasznos energiái elegendőek. Útja, sorsválasztása Párizs és Budapest, szövegkritikus- és vizuális költészet vagy egy tágabb értelemben vett avantgarde elkötelezettség, szövegkezelés, magatartás és stíluseszmény között egyelőre nem eldöntött, nyitott, bizonytalan. Sok és könnyű kísértések között bolyong máris, választásának helyessége költői erejének, egyben művészi érvényességének, etikájának lesz a főpróbája.

Két újabb költőt indít el útjára ismét a Tiszatáj, nem sokkal *A hazatérés lehetőségei* antológia költőinek avatása után. Örömteli, tiszteletet parancsoló következetesség! A most bemutatottak fiatalsága, bátorsága, emberi és költői őszintesége és esendősége részben garancia további fejlődésükhöz. De ne hazudjunk magunknak azt — a kapun már bentebb levők —, hogy mostantól kezdve minden csak rajtuk fog múlni. Mert szükségük lesz a Tiszatáj további támogatására, az idősebb vagy idős pályatársak figyelmére, szeretetére (de legálább jóindulatára!), a folyóiratok — már nem is annyira előlegezett — bizalmára.

Tisztelettel és tiszta szívvel ajánlom Őket a magyar irodalom, a magyar olvasók figyelmébe.

ZALÁN TIBOR

HÁY JÁNOS

vigyáztál rám

(méhes mariettának)

*önkéntes óvás volt
a villamoson a buszon
a metrón a héven
vigyáztál rám
mafla szemeid mint
futball-labda gurultak
utánam*

*tudok rólad
megölelted hangszereim
játék közben
karcsú kezeid
a hangok közé nyúltak
cirkuszi mutatvány volt
a húrokon egyensúlyoznod
a hegedűmbe a gitáromba
a citerámba bújnod*